

Predsjednički izbori 2009/2010. u praksi Ustavnog suda

*Sandra Marković**

Navodi se praksa Ustavnog suda Republike Hrvatske u vezi s predsjedničkim izborima održanim u dva kruga krajem 2009. i početkom 2010. Obradeni su izborni sporovi i nadzor Ustavnog suda nad ustavnošću i zakonitošću izbora.

Ključne riječi: predsjednik Republike Hrvatske, izbori, Ustavni sud, izborni spor, nadzor nad provedbom izbora

1. Uvod

Peti izbori za predsjednika Republike nakon osamostaljenja Hrvatske održani su 27. prosinca 2009. (I. krug) i 10. siječnja 2010. (II. krug). Prof. dr. sc. Ivo Josipović pobijedio je na tim izborima i osvojio mandat koji će trajati idućih pet godina. U tom se razdoblju očekuje da Republika Hrvatska završi pristupne pregovore s Europskom unijom. Pred njom su i izazovi oživljavanja gospodarstva.¹ O izbornoj promidžbi, kampanjama pojedinih kandidata i kandidatkinja može se raspravljati s više aspekta-

* Sandra Marković, viša ustavnosudska savjetnica Ustavnog suda Republike Hrvatske (senior court advisor at the Constitutional Court of the Republic of Croatia)

¹ Na temelju čl. 40. i 41/1. Zakona o izboru predsjednika Republike Hrvatske Državno izborno povjerenstvo (DIP) 14. siječnja 2010. donijelo je i objavilo Odluku o konačnim službenim rezultatima za izbor predsjednika Republike Hrvatske na izborima održanim 10. siječnja 2010. Od ukupno 4.495.528 birača upisanih u popis birača glasovalo je 2.253.570

ta, od psihološkog, sociološkog do političkog. Neke kampanje su dobile pozitivne ocjene, približavajući se suvremenim zapadnoeuropskim kampanjama, a druge su i dalje ostale na prizivanju i prozivanju iz prošlosti. Kampanje s pozitivnim, europskim usmjerenjem uzele su u obzir ustavne ovlasti predsjednika Republike koje se uglavnom odnose na tri područja: vanjsku politiku, obranu i vojsku te sigurnosne službe.

Predsjednik Republike bira se na temelju općeg i jednakoga biračkog prava na neposrednim izborima tajnim glasovanjem na vrijeme od pet godina (čl. 94/1. Ustava Republike Hrvatske). Izbor predsjednika Republike obavlja se najmanje 30, a najviše 60 dana prije isteka mandata (čl. 94/5.). Izbor predsjednika Republike, prisega i njezino polaganje uređuje se zakonom (čl. 7.). U ovim se izborima, kao i u prethodnim predsjedničkim izborima, pokazalo da je bitno veći broj sporova i zahtjeva za nadzorom ustavnosti i zakonitosti izbora u parlamentarnim i, naročito, lokalnim izborima.

2. Izborni sporovi

Nadležnost Ustavnog suda da nadzire ustavnost i zakonitost izbora te državnog referenduma i da rješava izborne sporove koji nisu u djelokrugu sudova propisan je odredbom čl. 128. al. 9. Ustava. Odredbom čl. 87. al. 3. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu propisano je da on rješava izborne sporove koji nisu u djelokrugu sudova, odlučujući u povodu žalbe na rješenje nadležnog izbornog povjerenstva.

birača ili 50,13%, od čega je glasovalo prema glasačkim listićima 2.253.154 birača ili 50,12 %. Važećih listića bilo je 2.222.607 ili 98,64%, a nevažećih 30.547 ili 1,36%.

Kandidati su dobili sljedeći broj glasova:

1. prof. dr. sc. Ivo Josipović	– 1.339.385 ili 60,26%
2. Milan Bandić	– 883.222 ili 39,74%

U ovoj odluci DIP je obrazložio da je 11. siječnja 2010. utvrdio i objavio potpune i službene rezultate za izbor predsjednika Republike. Rok za zaštitu izbornog prava (čl. 45/1. Zakona o izboru predsjednika Republike) istekao je 13. siječnja 2010. u 24,00 sata. Kako DIP-u nije podnesen niti jedan prigovor zbog povrede postupka izbora na izborima održanim 10. siječnja 2010. (II. krug), objavljeni službeni rezultati postali su konačni. Nadalje, DIP je na temelju čl. 40. i 41. Zakona o izboru predsjednika Republike 14. siječnja 2010. utvrdio i objavio da je za predsjednika Republike Hrvatske izabran prof. dr. sc. Ivo Josipović.

2.1. Postupak kandidiranja – nepravovaljana kandidatura

2.1.1. Odluka U-VIIA-54058/2009

Ustavni je sud kao neosnovanu odbio² žalbu Mladena Čizmića izjavljenu protiv rješenja Državnog izbornog povjerenstva Republike Hrvatske (DIP) od 20. studenoga 2009. Tim rješenjem odbijen je prigovor Mladena Čizmića izjavljen protiv rješenja DIP-a od 17. studenoga 2009. kojim je odbijen njegov prijedlog za nezavisnog kandidata za predsjednika Republike. Naime, prema utvrđenju DIP-a, uz prijedlog za nezavisnog kandidata nije priložen ni jedan potpis birača koji ga podržavaju ni od suda ovjereno očitovanje o prihvaćanju kandidature. Stoga je DIP ocijenio da prijedlog nije pravovaljan, jer ne udovoljava pretpostavkama propisanim u čl. 8. i 10/2. Zakona o izboru predsjednika Republike Hrvatske³ (ZIP).

Navodi iz žalbe. U žalbi Ustavnom sudu žalitelj je naveo da je »apsurdno da je jedini kriterij za izbor predsjednika države 10.000 prikupljenih potpisa birača te da njegov osamnaestogodišnji doprinos u tranziciji bipolarnog svijeta i ponudeni program rada za 21. stoljeće nadmašuju kriterije postojećeg ZIP-a«. Predložio je da se njegov izbor za predsjednika Republike povjeri Hrvatskom saboru.

Mjerodavno pravo. Čl. 8. ZIP propisuje:

»Kandidati za predsjednika Republike Hrvatske su svi koji su predloženi od jedne ili više političkih stranaka i podržani pravovaljano prikupljenim potpisima, najmanje 10.000 birača, ili koji su predloženi od birača na temelju pravovaljano prikupljenih najmanje 10.000 njihovih potpisa.«

Čl. 10. ZIP između ostaloga propisuje:

»Uz prijedlog kandidata iz prethodnog stavka prilaže se po sudu ovjereno očitovanje kandidata o prihvaćanju kandidature.«

Stajalište Ustavnog suda. Imajući u vidu navode i razloge žalbe te činjenično stanje utvrđeno u postupku koji je prethodio ustavnosudskom, Ustavni je sud utvrdio da su osporena rješenja DIP-a donesena sukladno ZIP-u te je na temelju čl. 128. al. 9. Ustava i čl. 91. Ustavnog zakona odbio žalbu.

² Odluka U-VIIA-54058/2009 od 24. studenoga 2009. objavljena je na www.usud.hr

³ NN 22/92, 42/92 – ispravak, 71/97, 69/04 – Odluka Ustavnog suda U-I-2495/2002 od 11. svibnja 2004., 99/04 – ispravak te Odluke, 44/06.

2.1.2. Odluka U-VIIA-54059/2009

Ovom odlukom Ustavni sud je kao neosnovanu odbio⁴ žalbu Jurice Tucaka izjavljenu protiv rješenja DIP-a od 20. studenoga 2009. Tim rješenjem pak odbijen je, kao neosnovan, prigovor Jurice Tucaka izjavljen protiv rješenja DIP-a od 17. studenoga 2009., kojim je odbijena kandidatura Jurice Tucaka za predsjednika Republike.

Državno izborno povjerenstvo utvrdilo je da uz ovjereno očitovanje o prihvaćanju kandidature nije priložen ni jedan potpis birača koji podržava žaliteljevu kandidaturu. Kako time nisu ispunjeni uvjeti iz čl. 8. ZIP-a, DIP je odbio žaliteljevu kandidaturu.

Navodi iz žalbe. U žalbi podnesenoj Ustavnom sudu žalitelj je ponovio navode iz prigovora, smatrajući da je kao građanin i državljanin Republike Hrvatske diskriminiran postojećim propisima o izboru predsjednika. Istaknuo je da je samo očitovanje o kandidaturi za predsjednika koje je podnio DIP-u dostatno da bi postao službeni kandidat za predsjednika.

Žalitelj je u žalbi tražio i ocjenu ustavnosti odredbe čl. 8. ZIP-a kojom je propisano da su kandidati za predsjednika Republike dužni prikupiti najmanje 10.000 pravovaljanih potpisa. Misli da se tom odredbom »pogoduje kastama i oligarhijama u hrvatskom društvu, a ne građanima i nacionalnim interesima države«.

Stajalište Ustavnog suda. Ustavni je sud utvrdio da je osporeno rješenje DIP-a doneseno sukladno ZIP-u. Navode žalitelja kojima dovodi u sumnju ustavnost odredbe čl. 8. ZIP-a Ustavni sud nije razmatrao budući da apstraktna ocjena ustavnosti tog zakona nije predmet ovog ustavnosudskog postupka, a žalitelj nije naveo ustavnopravno relevantne razloge za pokretanje postupka ustavnosti navedene zakonske odredbe.

2.1.3. Odluka U-VIIA-64817/2009

Žalba Slobodana Midžića izjavljena protiv rješenja DIP-a od 20. studenoga 2009. odbijena je kao neosnovana.⁵ Tim rješenjem DIP-a odbijen je prigovor Slobodana Midžića izjavljen protiv rješenja DIP-a kojim je odbijena njegova kandidatura za predsjednika Republike. DIP je utvrdio da uz prijedlog nije priložen ni jedan potpis birača koji podržavaju kandidaturu

⁴ Odluka U-VIIA-54059/2009 od 24. studenoga 2009. objavljena je na www.usud.hr

⁵ Odluka U-VIIA-64817/2009 od 14. prosinca 2009. objavljena je na www.usud.hr

žalitelja ni od suda ovjereno očitovanje kandidata o prihvaćanju kandidature.

Navodi iz žalbe. U žalbi (koju je nazvao dopisom i zahtjevom) podnesenoj Ustavnom sudu žalitelj smatra rješenje DIP-a neosnovanim, a svoju kandidaturu valjanom. Predložio je donošenje odluke da je njegova kandidatura za predsjednika Republike valjana. Ni u ovom slučaju žalitelj uz prijedlog za kandidata za predsjednika Republike nije priložio ni jedan potpis birača koji podržavaju njegovu kandidaturu ni od suda ovjereno očitovanje o prihvaćanju kandidature za predsjednika Republike.

Stajalište Ustavnog suda. Ustavni sud utvrdio je da je osporeno rješenje DIP-a doneseno sukladno ZIP-u.

2.2. Postupak kandidiranja – nepravodobnost žalbe

2.2.1. Rješenje U-VIIA-54185/2009

Ustavni je sud kao nepravodobnu odbacio⁶ žalbu Vjekoslava Prelčeca iz Knina izjavljenu protiv rješenja DIP-a od 20. studenoga 2009. Tim rješenjem DIP-a odbačena je kandidatura Vjekoslava Prelčeca za predsjednika Republike kao nepravovremena. Naime, prema utvrđenju DIP-a, žalitelj je dostavio svoju kandidaturu nakon 16. studenoga 2009. te je stoga utvrđeno da je ona podnesena izvan roka određenog Odlukom Vlade o raspisivanju izbora za predsjednika Republike.⁷

Navodi iz žalbe. U žalbi Ustavnom sudu žalitelj je naveo da nije ravnopravan s ostalim kandidatima koji se pojavljuju na televiziji te smatra da nigdje nije propisano da je uz kandidaturu potrebno priložiti 10.000 potpisa građana Republike Hrvatske. Stoga smatra da su odredbe Ustava, u odnosu na njega, nepravilno primijenjene te je predložio da mu se dopusti sudjelovanje u izborima za predsjednika Republike.

Stajalište Ustavnog suda. Ustavni je sud u obrazloženju ovog rješenja naveo odredbu čl. 47. ZIP-a kojom je propisano:

»Protiv rješenja Državnog izbornog povjerenstva Republike Hrvatske podnositelji prigovora imaju pravo žalbe Ustavnom sudu Republike Hrvatske.

⁶ Rješenje U-VIIA-54185/2009 od 27. studenoga 2009. objavljeno je na www.usud.hr

⁷ Odluka Vlade Republike Hrvatske o raspisivanju izbora za predsjednika Republike Hrvatske, NN 132/09.

Žalba iz prethodnog stavka podnosi se Ustavnom sudu Republike Hrvatske u roku od 48 sati računajući od isteka dana kad je primljeno pobijano rješenje. Žalba se podnosi putem Državnog izbornog povjerenstva Republike Hrvatske.

Smatrat će se da je žalba predana u roku ako je predana Državnom izbornom povjerenstvu Republike Hrvatske prije nego što protekne rok iz stavka 2. ovoga članka.

Ustavni sud Republike Hrvatske dužan je donijeti odluku o žalbi u roku od 48 sati od dana primitka žalbe.«

U konkretnom slučaju žalitelj je osporeno rješenje DIP-a primio osobno 21. studenoga 2009. te mu je rok za izjavljivanje žalbe istekao 23. studenoga 2009. u 23,59 sati. Žalbu je predao poštom preporučeno 24. studenoga 2009. u 17,09 sati. Stoga je žalba izjavljena po proteku roka propisanog čl. 47/2. ZIP-a. Na temelju čl. 128. al. 9. Ustava i čl. 91. Ustavnog zakona, Ustavni sud je odbacio žalbu.

3. Izvršavanje nadzora nad ustavnošću i zakonitošću izbora

Ustavni zakon određuje da Ustavni sud nadzire ustavnost i zakonitost izbora (čl. 87. al. 1).

3.1. Financiranje izborne promidžbe

3.1.2. *Dopis U-VII-64395/2009*⁸

Na temelju čl. 92/1. Ustavnog zakona, Ustavni sud je na sjednici održanoj 15. prosinca 2009. razmotrio traženje »Izbornog stožera Milana Bandića« da »izvrši nadzor nad zakonitosti izbora« predsjednika Republike Hrvatske.⁹

U podnesku upućenom Ustavnom sudu taj je stožer zatražio od Suda nadzor nad ustavnošću i zakonitošću izbora za predsjednika Republike, navodeći da je DIP u dopisima medijima »posve kolokvijalno proglasilo nedopuštenim određeni način prikupljanja sredstava za izbornu promidž-

⁸ Dopis U-VII-64395/2009 od 15. prosinca 2009. objavljen je na www.usud.hr

⁹ Ustavni sud podnesak je zaprimio 9. prosinca 2009.

bu, kojim načinom se služio kandidat Milan Bandić«. Time je, prema navodima iz podneska, kandidat Milan Bandić stavljen u neravnopravan položaj u odnosu prema drugim kandidatima. Navodi se da se telefonskim uplatama omogućuje većem broju građana da malim uplatama od desetak kuna potpomognu izbornu promidžbu određenog kandidata, a da takve uplate ne mogu proizvesti nikakvu ovisnost kandidata i uplatitelja.

Formalne pretpostavke. U ustavnosudskom postupku Ustavni je sud najprije ispitao formalne pretpostavke krenuvši od pitanja tko je ovlašten zatražiti provedbu nadzora nad zakonitošću izbora predsjednika Republike. Naime, u ime »Izbornog stožera Milana Bandića« podnesak je potpisao »p.p. Ratko Maričić«.

Utvrđujući formalne pretpostavke, Ustavni sud je naveo odredbu čl. 88. Ustavnog zakona:

»Političke stranke, kandidati, najmanje 100 birača ili najmanje 5% birača izborne jedinice u kojoj se provode izbori, ovlašteni su tijekom izbora, odnosno najkasnije do isteka roka od 30 dana od dana objavljivanja rezultata izbora, zatražiti od Ustavnog suda da u izvršavanju nadzora nad ustavnošću i zakonitošću izbora poduzima odgovarajuće mjere ako se te aktivnosti provode suprotno Ustavu i zakonu.«

Sukladno navedenom, samo su političke stranke, kandidati, najmanje 100 birača ili najmanje 5% birača izborne jedinice u kojoj se provode izbori ovlašteni zatražiti od Ustavnog suda izvršavanje nadzora nad ustavnošću i zakonitošću izbora.

Važno je napomenuti da su odlukom Ustavnog suda U-I-2495/2002 od 11. svibnja 2004.¹⁰ ukinuti čl. 44/1., 44/2. i dio čl. 47/1. ZIP-a. Tom je odlukom utvrđeno da se »kandidatom« uvijek mora smatrati samo onaj izborni natjecatelj o kojemu se na izborima glasuje.

Na temelju tih zakonskih odredbi Ustavni sud je ocijenio da podnesak kojim »Izborni stožer Milana Bandića« traži provedbu nadzora nad zakonitošću izbora predsjednika Republike nije potpisao kandidat za predsjednika Republike te da, stoga, nisu ispunjene formalne pretpostavke za postupanje Ustavnog suda u konkretnoj stvari.

Nadležnost Ustavnog suda u postupcima nadzora pravilnosti izborne promidžbe i njezina financiranja koje provodi Državno izborno povjerenstvo. Odredbom čl. 43. ZIP-a propisano je da Ustavni sud nadzire ustavnost i

¹⁰ Odluka U-I-2495/2002 od 11. svibnja 2004., NN 69/04 i 99/04 – ispravak.

zakonitost izbora za predsjednika Republike. S druge strane, čl. 22. t. 6. ZIP-a propisuje da DIP nadzire pravilnost izborne promidžbe u skladu s tim zakonom. Čl. 6. Zakona o financiranju izborne promidžbe za izbor predsjednika Republike Hrvatske (ZFIP) (NN 105/04) propisuje:

»Kandidati za izbor predsjednika Republike Hrvatske dužni su najkasnije 7 dana prije dana održavanja izbora dostaviti Državnom izbornom povjerenstvu prijevremena izvješća o visini i izvorima sredstava prikupljenima za troškove izborne promidžbe.

Kandidati su dužni u roku od 15 dana od dana održavanja izbora dostaviti Državnom izbornom povjerenstvu podatke o visini i izvoru utrošenih sredstava koja su koristili za izbornu promidžbu.

Državno izbornom povjerenstvo objavit će u roku od 8 dana od dana primitka podataka iz stavka 2. ovoga članka u 'Narodnim novinama' i drugim sredstvima javnoga priopćavanja cjelovito izvješće o visini i izvorima sredstava koje je pojedini kandidat za predsjednika Republike Hrvatske koristio za financiranje izborne promidžbe.

Kandidati koji su sudjelovali u postupku izbora za predsjednika Republike Hrvatske imaju pravo podnijeti prigovor zbog povrede odredbi ovoga Zakona Državnom izbornom povjerenstvu u roku od 48 sati od dana objave podataka iz stavka 3. ovoga članka u 'Narodnim novinama'«

Iz prethodno navedenih mjerodavnih zakonskih odredbi, Ustavni sud je nadalje utvrdio da ni Ustavni zakon ni ZIP, kao ni ZFIP ne propisuju pravno sredstvo protiv akata i drugih odgovarajućih mjera DIP-a donesених u provedbi nadzora pravilnosti izborne promidžbe i njezina financiranja. Zaključak je Ustavnog suda da ti nadzorni postupci nisu ustrojени u dva stupnja, pa da Ustavni sud nije nadležno drugostupanjsko tijelo u postupcima nadzora pravilnosti izborne promidžbe i njezina financiranja koje provodi DIP. Stoga je Ustavni sud ocijenio da ni na toj osnovi ne postoje formalne pretpostavke za postupanje Ustavnog suda u konkretnoj stvari.

Razlika između postupaka nadzora izbora i izbornih sporova. Dodatno značenje tog dopisa Ustavnog suda nalazi se i u objašnjenima nekih osnovnih izbornih pojmova. Unatoč nepostojanju formalnih pretpostavki u konkretnom slučaju, Sud je smatrao potrebnim podsjetiti da postupci nadzora izbora nisu istovjetni izbornim sporovima koji se razrješavaju odgovarajućom primjenom mjerodavnih postupovnih zakona, a okončavaju se formalnim pravnim aktom protiv kojega je osigurano sredstvo pravne zaštite o kojemu odlučuje nadležno drugostupanjsko tijelo. Za razliku od

izbornog spora, u izvršavanju nadzora poduzimaju se »odgovarajuće mjere«, kao što je obavješćivanje javnosti putem sredstava javnog priopćavanja, upozoravanje nadležnih tijela, a tek u slučaju povrede koja je utjecala ili je mogla utjecati na rezultat izbora donosi se formalni pravni akt kojim se poništavaju sve ili pojedine izborne radnje i odluke koje su prethodile takvoj povredi (čl. 88. i 89. Ustavnog zakona).

Ustavni sud je zaključio, imaju li se u vidu navedene razlike između izbornih sporova i nadzornih ovlasti nadležnih izbornih tijela, kako je razvidno da priopćenje za medije DIP-a, kl. 013-04/09-11/11, ur. br. 507-09-01 od 30. studenoga 2009. nije doneseno »posve kolokvijalno«, kako se, prema ocjeni Ustavnog suda pogrešno, tvrdilo u podnesku. Ustavni sud je naveo da DIP nije postupio »suprotno Ustavu Republike Hrvatske i Zakonu o općem upravnom postupku«,¹¹ kako se također tvrdilo u podnesku, jer je priopćenje bilo utemeljeno na valjanoj pravnoj osnovi.

Naime, priopćenjem od 30. studenoga 2009. DIP je u postupku nadzora nad provedbom ZFIP-a obavijestilo javnost o sljedećem:

»U konkretnom slučaju prikupljanje donacija putem govornih automata, sms poruka i slično neprijeporno je povezano s velikim brojem otvorenih mogućnosti prikrivanja donatora, a samim time i otežavanjem, pa i onemogućivanjem provjere tko je stvarni donator.

Ovo stoga što po ocjeni Državnog izbornog povjerenstva postoje stvarne mogućnosti zlorabe korištenja telefona (primjerice: pozivi korisnika prepaid kartice, iz javne govornice, fizičkih i pravnih osoba, korištenje podstanara telefonom, a ne vlasnika, pozivi radnika sa službenih telefona i dr.).

Zato je Državno izborno povjerenstvo ocijenilo nedopuštenim prikupljanje sredstava za financiranje izborne promidžbe na način koji ne osigurava bezuvjetno utvrđivanje identiteta pošiljatelja, što jest slučaj s doniranjem sredstava putem govornih automata.«

Ocjena je Ustavnog suda da priopćenje DIP-a nije usmjereno ni prema jednoj nominalno određenoj fizičkoj osobi. Ono je neosobne naravi i upućeno je neodređenom krugu osoba: svim kandidatima za predsjednika Republike, ali i svim građanima koji bi se mogli naći u situaciji da se ponašaju na način koji je DIP ocijenio nedopuštenim. Stoga je Ustavni sud ocijenio netočnom tvrdnju da je tim priopćenjem »kandidat Milan Bandić doveden u neravnopravan položaj u odnosu na druge kandidate«. Netočnom

¹¹ NN 53/91, 103/96.

je Ustavni sud ocijenio i tvrdnju da bi tim priopćenjem kandidat za predsjednika Republike Milan Bandić na bilo koji način u javnosti bio osobno doveden u »položaj prekršitelja zakona«. Za dovođenje u taj položaj služe drugi pravni instrumenti, a ne konkretna mjera koju je nadležni DIP poduzeo u okviru svojih nadzornih ovlasti, a koja se sastoji u izdavanju priopćenja za javnost apstraktne i generalne naravi.

Zaključno, Ustavni sud je ocijenio priopćenje DIP-a od 30. studenoga 2009. »odgovarajućom mjerom« u smislu čl. 88. Ustavnog zakona, koji je mjerodavna pravna osnova za određivanje okvira i sadržaja nadzornih ovlasti u postupcima izbora i državnog referenduma ne samo za Ustavni sud nego i za sva nadležna izborna povjerenstva koja su zakonom ovlaštena nadzirati pravilnost izbora, uključujući izbornu promidžbu i njezino financiranje.

Prigovori izbornog stožera Milana Bandića u svezi s lokalnim izborima održanim u svibnju 2009. Stožer predsjedničkog kandidata Milana Bandića uputio je DIP-u podnesak nazvan »Prigovori na dopis DIP-a medijima od 30. studenoga 2009.« I taj je podnesak potpisao »za Stožer p.p. Ratko Maričić«. DIP je »povodom izjave za medije Izbornog stožera predsjedničkog kandidata Milana Bandića u kojoj se navodi da su i na lokalnim izborima u svibnju 2009. pojedini kandidati sakupljali donacije putem telefona i SMS poruka, a Državno izborna povjerenstvo da tada nije imalo prigovora te da će od Povjerenstva zatražiti da stožeru i javnosti pojasne takve dvostruke kriterije ...«, uputio javnosti drugo priopćenje, kl. 013-04/09-11/12, ur. br. 507-01-01 od 1. prosinca 2009.

U svjetlu svih okolnosti konkretnog slučaja, podnesak nazvan »Prigovori na dopis DIP-a medijima od 30. studenoga 2009.«, koji je DIP-u uputio »Stožer predsjedničkog kandidata Milana Bandića« 1. prosinca 2009., prema mišljenju Ustavnog suda ima se smatrati inicijativom za očitovanje nadležnog izbornog tijela o uočenoj konkretnoj pojavi iz njegove nadležnosti, a ne formalnim sredstvom pravne zaštite konkretnog kandidata na izborima za predsjednika Republike.

Sadržaj priopćenja, prema ocjeni Ustavnog suda, neprijeporno pokazuje njegovu neosobnu, apstraktnu i generalnu narav. Ono nije upućeno »Izbornom stožeru predsjedničkog kandidata Milana Bandića«, već svima koji se nađu u situaciji da se na njih to priopćenje odnosi. U njemu je navedeno da za vrijeme lokalnih izbora u svibnju 2009. DIP nije imao nikakvih saznanja da su se sredstva za financiranje izborne promidžbe prikupljala na nedopušten način. To je povjerenstvo opovrgnulo i tvrdnju da ima dvostruke kriterije, navodeći da bi – u slučaju saznanja da su neki od kandidata na lokalnim izborima prikupljali sredstva na nedopušten način

– i tada upozorio da bilo koji oblik prikupljanja sredstava za financiranje promidžbe koji ne osigurava bezuvjetno utvrđivanje identiteta pošiljatelja i ne omogućuje transparentnost nije prihvatljiv. Konačno, u njemu DIP »poziva sve osobe koje imaju određena saznanja da su se navodno i tijekom lokalnih izbora sredstva za izbornu promidžbu također prikupljala putem telefona ili SMS poruka da o tome izvijeste Povjerenstvo«.

U dopisu od 15. prosinca 2009. Ustavni je sud naveo da nije razvidno na koji bi način Ustavni sud, s obzirom na nadležnosti propisane Ustavom i Ustavnim zakonom, bio ovlašten ili dužan postupati u povodu podneska »Izbornog stožera Milana Bandića« za provedbu nadzora zakonitosti izbora za predsjednika Republike u ovom konkretnom pitanju.

Imajući u vidu sva prethodna utvrđenja, Ustavni sud je na sjednici održanoj 15. prosinca 2009. utvrdio da ne postoje pretpostavke za pokretanje postupka nadzora nad ustavnošću i zakonitošću izbora predsjednika Republike u konkretnom slučaju.

Tumačenje čl. 5. i 6. Zakona o financiranju političkih stranaka, nezavisnih lista i kandidata (NN 1/07; ZFPSNLK). Iako je Ustavni sud u konkretnom slučaju ocijenio da ne postoje formalne pretpostavke za pokretanje postupka nadzora nad ustavnošću i zakonitošću izbora, smatrao je potrebnim upozoriti i na jednostranost tumačenja čl. 5. i 6. navedenog zakona koje je dano u podnesku. U njemu se navodi da tim zakonom nisu nabrojani dopušteni ili nedopušteni načini primanja dobrovoljnih priloga, već je utvrđeno da je zabranjeno primanje donacija iz anonimnih izvora, ali je predviđeno i to da – dođe li ipak do njih – postoji obveza njihova evidentiranja i uplate u korist državnog proračuna. Iz toga se zaključuje da »nije protivno zakonu primati dobrovoljne priloge telefonom ako one nisu anonimne, već je protivno zakonu takva anonimna primanja zadržati, odnosno ne uplatiti ih u korist državnog proračuna.«

Ustavni sud je napomenuo da je takvo tumačenje vrlo jednostrano, pa i štetno, jer ne vodi računa o činjenici da je jedna pravna situacija kad kandidat za predsjednika Republike primi anonimnu donaciju koju nije ni tražio ni želio, a da je posve je druga pravna situacija kad kandidat za predsjednika Republike svjesno i s namjerom organizira i pripremi »sustav« za primanje anonimnih donacija i tako pripremljeni sustav (primjerice putem telefonskih uplata na točno određen telefonski broj) javno objavi, pozivajući anonimne donatore na uplatu u točno određene svrhe (primjerice radi potpore »predsjedničkoj kampanji«). Nema pravne logike, ali ni razumne osnove vjerovati da bi kandidat za predsjednika Republike sve te radnje pripremao i organizirao samo zato da prikupljeni novac od anonimnih

poziva na kraju uplati u korist državnog proračuna. Takvo tumačenje mjerodavnih zakonskih odredbi, koje izvire iz sadržaja podneska, značilo bi izvrtanje smisla i svrhe zakona.

Stoga je, prema ocjeni Ustavnog suda, DIP svojim priopćenjem od 30. studenoga 2009. pravilno ocijenio nedopuštenim prikupljanje sredstava za financiranje izborne promidžbe na način koji ne osigurava poštovanje načela transparentnosti, odnosno onemogućuje da se odmah i bez problema utvrde izvori financiranja izborne promidžbe kandidata za predsjednika Republike na izborima koji će se održati 27. prosinca 2009.

3.2. Zabrana emitiranja videospota kandidata

3.2.1. *Dopis U-VII-111/2010*¹²

Na sjednici održanoj 14. siječnja 2010. Ustavni sud je razmotrio traženje Milana Bandića, nezavisnog kandidata za izbor predsjednika Republike, za provedbu nadzora »nad provođenjem izbora za predsjednika Republike Hrvatske«.

Zahtjev kandidata da Ustavni sud »obavi nadzor i da se očituje na način predviđen zakonom i u okviru svojih nadležnosti« odnosio se na »Priopćenje i upozorenje« DIP-a od 6. siječnja 2010. kojim je DIP naložio zabranu emitiranja videospota predsjedničkog kandidata Milana Bandića.¹³

Činjenice konkretnog slučaja. DIP je 5. siječnja 2010. zaprimio dopis »Izbornog stožera Ive Josipovića« koji je potpisao »Mirando Mrsić, direktor kampanje« u kojem je bilo navedeno:

»Dana 5. siječnja 2009. na nacionalnim televizijama pojavili su se promidžbeni spotovi predsjedničkog kandidata Milana Bandića kojima se na najgrublji način vrijeđa predsjednički kandidat Ivo Josipović te se zloupotrebljavaju njegov glas i riječi. Naime, u navedenom videospotu koristi se jedna od izjava predsjedničkog kandidata Ive Josipovića na način da se izjava izvlači iz konteksta i ponavlja bezbroj puta u trajanju od 30 sekundi. (...)

¹² Dopis Ustavnog suda U-VII-111/2010 od 14. siječnja 2010. objavljen je na www.usud.hr

¹³ Podnesak kandidata poslan je Ustavnom sudu preporučenom poštanskom pošiljkom 8. siječnja 2010. u 17:18 sati, a Ustavni ga je sud zaprimio 11. siječnja 2010., dan nakon što su provedeni izbori za predsjednika Republike (10. siječnja 2010.).

Izborni stožer predsjedničkog kandidata Ive Josipovića traži od Državnog izbornog povjerenstva: – da omogući pošteno nadmetanje tijekom izborne promidžbe; – da u okviru svoje nadležnosti žurno pregleda navedeni spot; – da donese odluku o zabrani emitiranja ovakvog spota.«

U postupku nadzora nad pravilnošću izborne promidžbe DIP je izdao »Priopćenje i upozorenje« od 6. siječnja 2010. U njemu je istaknuo da se u navedenom videospotu koristi jedna od izjava predsjedničkog kandidata prof. dr. sc. Ive Josipovića na način da se u više navrata ponavljaju riječi: »... mapu Hrvatske potpuno zacrveniti ..., potpuno zacrveniti ..., zacrveniti ..., zacrveniti ..., zacrveniti ...« Uz te riječi koriste se i riječi treće osobe »... drugovi i drugarice ..., drugarski ...« DIP je pregledao sporni videospot i zaključio:

»I. Državno izorno povjerenstvo je utvrdilo da su u ovom videospotu riječi predsjedničkog kandidata očito izdvojene iz cjelovitog izričaja, a time i izvučene iz konteksta (značenja) u kojem su izgovorene. Pri tome nije prijemno da za takav zahvat ne postoji suglasnost protukandidata.

II. Državno izorno povjerenstvo ocjenjuje da je ovakvo izdvajanje pojedinih riječi iz konteksta rečenice, čime se bitno mijenja njezin smisao, neprimjereno i nedopušteno u svim slučajevima kada za to ne postoji suglasnost osobe čiji se izričaj za to koristi.

Kada se takav način oblikovanja promidžbenog spota jednog kandidata vrši tako da se na nedopušteni način koriste izdvojene riječi upravo protukandidata, to predstavlja povredu dopuštenog i korektnog načina izborne promidžbe.

III. Državno izorno povjerenstvo nalaže svim elektronskim medijima zabranu emitiranja predmetnog videospota.«

Navodi iz zahtjeva. U svom dopisu, kojim je tražio da Ustavni sud »obavi nadzor i da se očituje na način predviđen zakonom i u okviru svojih nadležnosti« o navedenom Priopćenju i upozorenju DIP-a, kandidat je naveo:

»Državno izorno povjerenstvo je svojim Priopćenjem i upozorenjem od 6. siječnja 2010. (kl. 013-04/10-11/29, ur. br. 507-10-02) naložilo zabranu emitiranja videospota predsjedničkog kandidata Milana Bandića.

Time je Državno izorno povjerenstvo izreklo potpunu cenzuru nad spotom kandidata Milana Bandića te tako povrijedilo njegovo pravo na slobodnu promidžbu i obavještanje javnosti o onome što u svojoj promidžbi predlaže protukandidat.

Državno izborno povjerenstvo na ovaj je način sudilo o sporu bez poziva i sudjelovanja predsjedničkog kandidata o čijem se spotu radi. 'Priopćenja i upozorenja' su dakle opći akt kojim je zabranjeno jednom kandidatu emitiranje jednog spota. Zato taj akt ima obilježje cenzure.

Točno je da se u spotu koristi jedna izjava predsjedničkog kandidata Ive Josipovića, jer je ona i dana tako da je cjelovita sama po sebi. Ukoliko bi se dogodilo da bi spotom bio povrijeđen neki pozitivni propis o autorskim pravima, onda bi za to postojao sudski put za nadoknadu eventualno nastale štete.

Radi navedenog molimo Ustavni sud Republike Hrvatske da obavi nadzor i da se očituje na način predviđen zakonom i u okviru svojih nadležnosti.«

Stajalište Ustavnog suda. Ustavni je sud u ovom dopisu ponovio svoje stajalište da ni Ustavni zakon ni ZIP ne propisuju pravno sredstvo protiv akata i drugih odgovarajućih mjera DIP-a donesenih u provedbi nadzora pravilnosti izborne promidžbe. Ti nadzorni postupci, dakle, nisu ustrojani u dva stupnja pa Ustavni sud nije nadležno drugostupanjsko tijelo u postupcima nadzora pravilnosti izborne promidžbe koje provodi DIP. Stoga je Ustavni sud ocijenio da ne postoje formalne pretpostavke za postupanje Ustavnog suda u konkretnoj stvari.

Ustavni sud i ovdje je ponovio svoje stajalište iz prethodnog dopisa da se podnesak »Izbornog stožera Ive Josipovića« – u ime kojega se potpisala osoba koja nije kandidat u smislu čl. 88. Ustavnog zakona – ne može smatrati formalnopravno valjanim zahtjevom za provedbu nadzora. Riječ je o istovjetnoj pravnoj situaciji koja je postojala i u predmetu U-VII-64395/2009 od 15. prosinca 2009.

Ustavni sud je napomenuo da je DIP tu činjenicu morao uzeti u obzir kad je zaprimio podnesak »Izbornog stožera Ive Josipovića« koji je potpisala neovlaštena osoba, to jest osoba koja nije bila kandidat za predsjednika Republike u smislu čl. 88. Ustavnog zakona.

U svjetlu svih okolnosti konkretnog slučaja, a osobito činjenice da je podnesak kandidata Milana Bandića zaprimljen na Ustavnom sudu nakon provedenih izbora za predsjednika Republike (tj. 11. siječnja 2010.) i činjenice da se službeni rezultat tih izbora na dan rješavanja ovog predmeta čini nespornim, Ustavni sud nije smatrao potrebnim ispitivati je li DIP – u nedostatku formalnopravno valjanog zahtjeva za provedbom nadzora – imao ovlast provesti postupak nadzora nad pravilnošću izborne promidžbe po službenoj dužnosti (*ex officio*). To stoga što je iz Priopćenja i upozorenja DIP-a od 6. siječnja 2010. razvidno da je DIP postupio upravo na temelju

»dopisa Izbornog stožera prof. dr. sc. Ive Josipovića« ne osvrnuvši se istodobno ni na činjenicu da je datum emitiranja spornog videospota – koja bi činjenica u izbornim postupcima, ovisno o okolnostima konkretnog slučaja, mogla biti pravno relevantna – u tom dopisu pogrešno naveden.

Ustavni sud nije smatrao potrebnim posebno se osvrutati na materijalno-pravnu osnovanost zabrane navedenog videospota. Za Ustavni je sud bilo dostatno utvrditi da mjerodavno izborna zakonodavstvo ne sadržava objektivna mjerila kojima bi se DIP obvezao voditi u procjeni zadovoljavaju li određene aktivnosti, radnje, akti, mjere ili drugi odgovarajući čini, što ih poduzimaju kandidati u izbornoj promidžbi, normativni standard »pravilnosti izborne promidžbe«.

Stajalište je Ustavnog suda da nepostojanje objektivnih mjerila nije propust DIP-a nego zakonodavca.

Zbog tog, ali i mnogih drugih propusta u izbornom zakonodavstvu, Ustavni sud je odlučio, u okviru svoje ustavne ovlasti praćenja ostvarivanja ustavnosti i zakonitosti, u predstojećem razdoblju uputiti posebno izvješće Hrvatskom saboru. Podnesak kandidata Ustavni sud je smatrao korisnom inicijativom za postupanje Ustavnog suda u skladu s čl. 128. al. 5. Ustava i čl. 104. Ustavnog zakona.

3.3. Postupanje medija u provedbi uređivačkih politika u vezi s predstavljanjem kandidata

3.3.1. *Dopis U-VII-64983/2009*¹⁴

Ustavni sud je na sjednici održanoj 14. siječnja 2010. razmotrio zahtjev Vesne Škare Ožbolt, nezavisne kandidatkinje za izbor predsjednika/predsjednice¹⁵ Republike, za provedbu nadzora nad ustavnošću i zakonitošću izbora za predsjednika/predsjednicu Republike održanih 27. prosinca 2009.¹⁶

Navodi iz zahtjeva. U zahtjevu je kandidatkinja upozorila na neustavno i nezakonito postupanje *RTL Hrvatska*, *Nova TV*, *Večernjeg lista* i *Jutarnjeg lista* u provedbi njihovih uređivačkih politika u vezi s predstavljanjem kan-

¹⁴ Dopis Ustavnog suda U-VII-64983/2009 od 14. siječnja 2009. objavljen je na www.usud.hr

¹⁵ U obraćanju Ustavni sud se koristio terminom »predsjednik/predsjednica«.

¹⁶ Ustavni sud zaprimio je podnesak kandidatkinje 22. prosinca 2009. u 12:50 sati (osobna dostava).

didata za predsjednika Republike. Prema mišljenju kandidatkinje, riječ je o gruboj povredi čl. 14/2. ZIP javnim i otvorenim favoriziranjem samo pojedinih kandidata, odnosno svjesnim kreiranjem javnog mnijenja.

Kandidatkinja je u svom podnesku tvrdila da su navedeni mediji postupanjem u provođenju svoje uređivačke politike pri predstavljanju predsjedničkih kandidata, usprkos upozorenjima, opetovano grubo kršili ZIP, čl. 14/2., te na taj način povrijedili njezino ustavno pravo, sustavno je diskriminirajući i kao osobu i kao nezavisnu predsjedničku kandidatkinju te tako, stavljajući je na taj način u podređen položaj, doveli do povreda koje bi mogle utjecati na rezultate izbora za predsjednika Republike. Dalje je kandidatkinja navela konkretne primjere koji, prema njezinu mišljenju, dokazuju postojanje diskriminacije, osobito:

»a/ u dovođenju u privilegiran položaj, i to od početka službene kampanje samo nekih predsjedničkih kandidata (...);

b/ u dovođenju u položaj 'gubitnika' ostalih šest kandidata (...);

c/ u objavljivanju anketa o rejtingu kandidata, pri tome nudeći građanima opciju glasovanja samo za šest kandidata (...).«

Kandidatkinja je istaknula da su navedeni mediji, usprkos prigovorima predsjedničkih kandidata koje su svrstali u tzv. ligu B, kao i upozorenjima i priopćenjima DIP-a nastavili s gotovo jednakim postupanjem prema »neprivilegiranim« šesterim predsjedničkim kandidatima, čime su ugrozili njezine izgleda na predstojećim izborima, odnosno utjecali na njihove rezultate, javno i otvoreno promovirajući samo određene kandidate i time svjesno kreirajući mišljenje građana o tome tko ima, a tko nema izgleda na predstojećim predsjedničkim izborima.

Kandidatkinja je predložila da Ustavni sud poduzme mjere sukladno čl. 89. Ustavnog zakona, jer je riječ o povredama »koje mogu biti od utjecaja na rezultat izbora«.

Nepostojanje formalnih pretpostavki za postupanje Ustavnog suda. U konkretnom slučaju Sud je ocijenio da ne postoje formalne pretpostavke za njegovo postupanje u konkretnoj stvari. U prvom redu Sud je napomenuo da je sadržaj podneska kandidatkinje usmjeren na tvrdnje o povredi njezinih subjektivnih ustavnih i zakonskih prava. Naime, tvrdnju da su navedeni mediji »povrijedili moje ustavno pravo, sustavno me diskriminirajući i kao osobu i kao nezavisnu predsjedničku kandidatkinju« (stavljajući je u podređen položaj u odnosu prema pojedinim drugim kandidatima), koja se tvrdnja provlači kroz cijeli tekst njezina podneska, Sud je shvatio kao traženje kandidatkinje da se zaštite njezina (subjektivna) ustavna i zakonska prava u izbornom postupku.

S druge strane, Sud je primijetio da se kandidatkinja nije obratila nadležnom izbornom povjerenstvu za zaštitu svojih izbornih prava. Ona je, suprotno tome, Ustavnom sudu podnijela zahtjev za nadzor nad ustavnošću i zakonitošću izbora.

Pozivajući se i ovdje na stajališta iznesena u predmetu nadzora nad ustavnošću i zakonitošću izbora predsjednika Republike U-VII-64395/2009 od 15. prosinca 2009., Ustavni sud je, uz to, podsjetio da je kod povreda izbornog prava, koje povrede »nisu u djelokrugu sudova«, u domaćem pravnom poretku osigurano pravo pokretanja izbornog spora pred nadležnim izbornim povjerenstvom, u kojem je slučaju Ustavni sud tijelo drugog (žalbenog) stupnja koje odlučuje o zaštiti izbornih prava. To kandidatkinja u konkretnom slučaju nije učinila. S druge strane, ako je riječ o povredi zakonskih prava, a povrede su »u djelokrugu sudova«, pravna zaštita osigurana je pred građanskim, kaznenim ili prekršajnim sudovima. Konačno, ako je riječ o povredi ustavnih prava, zaštita je osigurana u posebnim upravnosudskim i ustavnosudskim postupcima za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda zajamčenih Ustavom.

Ustavni sud je istaknuo da nije u njegovoj nadležnosti da daje ocjenu pravne naravi navodnih povreda za koje kandidatkinja smatra da su joj učinjene, iz koje bi proizlazila i mjerodavna sredstva pravne zaštite. Dostatno je, prema stajalištu Suda, ponoviti da se u postupku nadzora nad ustavnošću i zakonitošću izbora, kao pravnog sredstva za zaštitu objektivnog poretka vrijednosti u izbornim postupcima, ne pruža neposredna zaštita subjektivnih prava sudionika u izbornom postupku. To najbolje pokazuju ovlasti koje nadležna izborna povjerenstva i Ustavni sud imaju u tom postupku.

Razlozi zaštite objektivnog izbornog postupka – traženje očitovanja sredstava javnog priopćivanja. Unatoč formalnopravnoj nedopuštenosti zahtjeva kandidatkinje, razlozi zaštite objektivnog izbornog postupka potaknuli su Ustavni sud da već 23. prosinca 2009. zatraži pisana očitovanja sredstava javnog priopćivanja o prigovorima koje je kandidatkinja iznijela u svom podnesku.¹⁷

Navodi iz zaprimljenih očitovanja sredstava javnog priopćivanja. Iz očitovanja navedenih televizijskih kuća proizlazi suglasno stajalište da u njihovu prezentiranju kandidata za predsjednika Republike nije bilo povreda čl.

¹⁷ Ustavni sud je naveo da su, s iznimkom očitovanja *Nove TV*, koje je upućeno Ustavnom sudu preporučenom pošiljkom, 24. prosinca 2009., ostala očitovanja upućena i zaprimljena izvan zadanog roka. Ustavni sud nije smatrao potrebnim u ovom postupku obrazlagati mjere koje je ovlašten poduzeti zbog zakašnjenja pojedinih sredstava javnog priopćivanja u dostavi pisanih očitovanja.

14/2. ZIP-a, budući da su u emisijama koje su snimljene i emitirane svima pružene jednake mogućnosti u jednakom trajanju i jednakom terminu. Pritom se napominje da sve planirane emisije nisu snimljene ni emitirane, a da se na snimanje i emitiranje emisija pojedini kandidati nisu odazvali (uključujući tu i otkazivanje sudjelovanja kandidatkinje u emisiji *RTL-a* Hrvatska, Predsjednički trg, 12. prosinca 2009. u 14,50 h). Smatraju da čl. 14/2. ZIP-a ne podrazumijeva isključivo formu televizijske prezentacije sučeljavanjem svih kandidata istodobno ili izvlačenjem redoslijeda kandidata, već je legitimno pravo, napose komercijalnih televizijskih kuća, da u okviru svoje programske politike odluče kako će osigurati kandidatima jednake uvjete medijske prezentacije. U protivnom, riječ bi bila o povredi prava na slobodu tiska i drugih sredstava priopćivanja, zajamčenog u čl. 38. Ustava.

Iz očitovanja EPH Media d.o.o., nakladnika *Jutarnjeg lista*, te iz očitovanja *Večernjeg lista* također proizlazi stajalište da u prezentiranju kandidata za predsjednika Republike nije bilo povreda čl. 14/2. ZIP-a, budući da tiskani mediji imaju funkciju prenošenja informacija koje su im učinile dostupnima treće osobe, uključujući i same kandidate. S obzirom na dinamiku kojom je potrebno svakodnevno zatvarati pojedina izdanja dnevnih tiskovina, objektivno, redakcijski i tehnološki nije moguće u svakom izdanju prikupiti i objaviti sve informacije o svakom kandidatu u istovjetnoj količini, opsegu i na istovjetnom prostoru, niti je to obveza koju bi podrazumijevao čl. 14/2. ZIP-a. Povreda navedene zakonske obveze bila bi, u slučaju tiskanih medija, jedino uskrata objavljivanja informacije koju bi im »iskomunicirao« pojedini kandidat (pri čemu je napomenuto da se kandidatkinja s takvim zahtjevom nikada nije obratila redakciji, primjerice, *Jutarnjeg lista*). U pogledu objavljivanja rezultata različitih anketa, naglašeno je da je također riječ o prenošenju informacija dobivenih od trećih osoba, pri čemu je posve jasno da je riječ o neprovjerenim i neslužbenim »rejtinzima«, koji se iskustveno pokazuju čak i dijametralno suprotnim stvarnim »rejtinzima«, pa je neutemeljeno tvrditi da objavljivanje takvih anketa bilo kome od kandidata u krajnjem ishodu izbornog procesa donosi štetu ili korist.

Zaključak Ustavnog suda. Razmatrajući sadržaj podneska kandidatkinje i pisana očitovanja navedenih sredstava javnog priopćivanja, Ustavni je sud zaključio da okolnosti konkretnog slučaja, a osobito rezultati prvog kruga izbora, neprijeporno odriču valjanost tvrdnji kandidatkinje da bi drugačije postupanje dotičnih medija, to jest ono postupanje koje bi bilo sukladno njezinu shvaćanju jednakosti u izbornom natjecanju, moglo bitno utjecati na izborni uspjeh kandidatkinje.

Međutim, Ustavni je sud naveo da prethodno utvrđenje ne utječe na očitu činjenicu da mjerodavno izborni zakonodavstvo ne sadržava objektivna mjerila kojima bi se mediji, ali i neposredni sudionici u izborima, kao i tijela nadležna za nadzor nad pravilnošću, zakonitošću ili ustavnošću izbora, bili obvezni voditi u procjeni zadovoljava li urednička politika određenih vrsta medija normativni standard »jednakih uvjeta« za izlaganje programa i obavljanje izborne promidžbe kandidata na izborima.

Nepostojanje objektivnih mjerila, prema ocjeni Ustavnog suda, propust je zakonodavca.¹⁸

4. Komentar

Prikazana ustavnosudska praksa u ovim predsjedničkim izborima nesporno upućuje na nedostatke mjerodavnih zakona, naročito u pogledu izborne promidžbe, što je Ustavni sud uočio i najavio pisanje izvješća Hrvatskom saboru. Izborna promidžba nužna je u političkom predstavljanju biračima, kao i za pozivanje, sve više nezainteresiranih, birača da izađu na izbore. Međutim, neka pravila trebala bi biti precizirana, a i načelo transparentnosti, koje je proklamirano novim Zakonom o financiranju političkih stranaka, nezavisnih lista i kandidata, trebalo bi pronaći svoje stalno mjesto u materiji izbornog zakonodavstva.

¹⁸ I u ovom predmetu Ustavni je sud naveo da će u predstojećem razdoblju uputiti posebno izvješće Hrvatskom saboru te da se podnesak kandidatkinje može smatrati korisnom inicijativom u tom smislu.

PRESIDENTIAL ELECTION 2009/2010 IN THE PRACTICE
OF THE CONSTITUTIONAL COURT

Summary

The outline deals with the practice of the Constitutional Court of the Republic of Croatia related to the presidential election held in two rounds, in December 2009 and in January 2010, respectively. Election disputes and judicial review of constitutionality and legality of the election performed by the Constitutional Court are shown.

Key words: President of the Republic of Croatia, election, the Constitutional Court, election dispute, judicial review of election procedure